

Társadalompolitikai céljaink szolgálatában

A munkaügyi bíróságok tevékenységéről

Hazánkban 1973 óta

működnek munkaügyi bíróságok. Azt megelőzőleg a munkaügyi jogvitákat másodfokon is a döntőbizottságok bírálták el. A munkaügyi bíróságok létrehozására azért volt szükség, hogy az alkotmánynak megfelelően az igazságszolgáltatást a munkaügyi perekben is a bíróságok gyakorolhassák. További két jelentős változást hozott a munkaügyi bíróságok életében 1979. Egyrészt kibővült hatáskörük a szövetségi tagság, a társadalombiztosítási jogviszonyból származó, a MÁV, a postai és az egészségügyi dolgozók fegyelmi ügyeivel összefüggő perekkel. Azóta nemcsak Csongrád megye egész területéről, hanem más megyékből is érkeznek perek a Szegedi Munkaügyi Bírósághoz. Másrészt a munkaügyi bíróságok közvetlen felügyelete a megyei bírósági elnökök hatáskörébe került, és ezzel teljessé vált a bírósági szervezetbe való bevonásuk.

A hatásköri és a szervezeti változások kifejezik, mennyire megnövekedtek a követelmények a munkaügyi ítélkezéssel szemben. Jelenlegi körülményeink között, amikor nehezednek a gazdasági feltételek, szigorodnak a munkahelyi követelmények, és differenciálódnak a jövedelmek, a társadalmi céltűzések megvalósítása szempontjából igen fontos a dolgozó és a munkahely közötti érdekösszeütközések megfelelő feloldása. A munkaügyi viták ugyanis sok esetben alapvető érdekeket — munkafegyelem megszilárdítása, munkaviszony megszüntetése, anyagi felelősség stb. — érintenek, és emiatt jelentőségük túlnő a konkrét ügy körén, véleményalkotásra és állásfoglalásra indítják a dolgozókat. Amíg a jogvita helyes eldöntése a fegyelmezett és a jó munka melletti érveket erősíti, addig az elhibázott döntés rontja a dolgozó munkahelyi közérzetét.

Ez év október elején tüte ülésének napirendjére a Szegedi Munkaügyi Bíróság ítélkezési gyakorlatának tapasztalatait a megyei pártvégrehajtóbizottság. Hangsúlyozta a testület: nagyon fontos, hogy a munkaügyi perek elbírálása a növekvő feladatok mellett is jól feleljen meg a jogalkalmazás jogpolitikai irányelveinek. Rámutatott, hogy elsősorban a munkaügyi viták megelőzésére kell törekedni. Ebben alapvető szerepük van a munkahelyi vezetőknek, akiknek gondoskodni kell a zavartalan és fegyelmezett munka feltételeiről, a dolgozók erkölcsi és anyagi megbecsüléséről, a munkahelyi demokrácia állandó erősítéséről, a konfliktusokhoz vezető okok és körülmények felszámolásáról.

Ahol már bekövetkezett az érdekösszeütközés, és másként nem lehet érvényt szerezni a szocialista törvényesség követelményeinek, ott szükséges, hogy a munkaügyi döntőbizottság, illetve a bíróság döntse el a dolgozó és a munkahely közötti jogi vitát. A megyei pártvégrehajtóbizottság megállapította, hogy a munkaügyi bíróság ítélkezési gyakorlata az utóbbi években fejlődött, és összességében megfelel a jogalkalmazás jogpolitikai irányelveinek. Ugyanakkor rámutatott: feltétlenül fontosnak kell a döntések nevelő hatását, hogy az eddigieknél hatékonyabb befolyást gyakorolhassanak a munkahelyi közösségekre és az emberek gondolkodására. El kell érni, hogy a munkaügyi bírósági határozatok

minden esetben a kötelezettségek maradéktalan teljesítésére, a társadalmi tulajdon fokozottabb védelmére és a dolgozók jogainak messzemenő tiszteletben tartására készítsenek mindenkit. Ehhez viszont szükséges, hogy a bíróság még alaposabban feltárja a jogvita okait, körülményeit, munkahelyi összefüggéseit és társadalmi hátterét. Nagyon lényeges a megelőzés szempontjából az is, hogy a munkaügyi bíróság az eddigieknél rendszeresebben hívja fel a munkahelyi vezetőket figyelmét az érdekösszeütközéseket kiváltó okokra és körülményekre.

A közvélemény általában igazságosnak tartja a munkaügyi bíróság ítélkezési gyakorlatát, de esetenként még találkoztunk olyan felfogással, amely általánosságban is megkérdőjelezi a bírósági döntések helyességét. „Nem érdemes pereskedni — mondják egyesek —, mert mindig a vezetőnek adnak igazat.” Mások viszont azért marasztalják el a bíróságot, mert úgy mond „túlsgosan is védi a dolgozók érdekeit, és nincsen tekintettel a közösségi szempontokra”. Ez szélsőséges és téves nézetek arra vezethetők vissza, hogy az állampolgárok nem ismerik eléggé azokat a körülményeket, amelyeket a bíróságnak a konkrét munkaügyi viták elbírálásánál figyelembe kell venni. Ezért is felhívta a figyelmet a megyei pártvégrehajtóbizottság e perek tanulságainak munkahelyi hasznosítására. Például a konkrét ügyekben hozott bírósági döntéseknek üzemi lapokban való közzétételére, és arra, hogy az ítélkezési gyakorlat általánosítható tapasztalatairól jogi ismeretterjesztő előadásokat kell tartani. A bíróság döntése pedig mindig találkozzék az állampolgárok igazságérzetével.

A dolgozók fegyelmi felelősségre vonásával összefüggő perek száma évről évre emelkedik, s a munkaügyi perek közel egynegyedét ezek az ügyek teszik ki. Elsősorban azért, mert a munkáltatók a korábbiakhoz képest következetesebben lépnek fel a fegyelmezetlenségekkel szemben, és szigorúan — nem egy esetben elbocsátással — büntetik a súlyos fegyelmi vétségek elkövetőit, az italozókat, a társadalmi tulajdon szándékos megkárosítóit, a notórius hiányzókat.

A munkaügyi bíróság ítélkezéssel segíti a munkafegyelem megszilárdítását, a vezetők tevékenységét, illetve helybenhagyja a munkaügyi döntőbizottságok megalkotott döntéseit. Csúpan azokat a döntéseket változtatja meg, s helyezi hatályon kívül, amelyekről a bírósági eljárás alapján kiderül, hogy a fegyelmi, a döntőbizottsági eljárásban nem vizsgálták ki eléggé az ügyet, és emiatt figyelmen kívül hagytak lényeges körülményeket, vagy súlyosan megsértették az eljárási jogi rendelkezéseket.

A termelőszövetkezetekből viszonylag kevés fegyelmi ügy érkezik a munkaügyi bírósághoz. Úgy tűnik, hogy a szövetségi tagokat csak a vétségek többszöri elkövetése esetén vonják fegyelmiel meg felelősségre, ami kifogásolható mind a dolgozók nevelése, mind pedig az ilyen esetek megelőzése szempontjából.

A munkaügyi perek

másik nagy csoportját a dolgozók anyagi felelősségével összefüggő jogviták adják. Ezek száma is folyamatosan emelkedik. A társadalmi tulajdonban keletkezett kár igen sokféle okra vezethető vissza; nem meg-

felelő munkavégzés, gondatlanság, szándékos magatartás, örzési, tárolási hiányosságok stb. A munkaügyi bíróság a kártérítés mértékének meghatározásánál — a módosított Munka Törvénykönyv rendelkezéseinek megfelelően — differenciál aszerint, hogy a kárt szándékosan, kirívóan súlyos, vagy enyhébb fokú gondatlansággal, illetőleg felelős ceosztású személyek termelési, gazdálkodási vagy ellenőrzési feladataik ellátása körében okozták. Igyekszik eleget tenni annak a kettős célnak, hogy döntéseivel egyrészt elősegítse a kár megtérülését, másrészt a társadalmi tulajdon tiszteletben tartását és hatékonyabb védelmét.

Gyakran kénytelen azonban megváltoztatni a munkáltató, illetőleg a munkaügyi döntőbizottság kártérítési határozatát. Ennek az az oka, hogy a munkahelyek kártérítési gyakorlata még nem minden esetben felel meg a követelményeknek. Elmulasztják például tisztázni a károkozás körülményeit, a vétkesség fokát, a közrehatás arányát, a kártérítés felelős személyek körét, a kártérítésre kötelezett személy magatartása és a bekövetkezett kár közötti okozati összefüggést stb. Esetenként téves döntésre vezet az is, hogy helyenként nem ismerik a módosított Munka Törvénykönyv szigorúbb felelősségi rendelkezéseit, és indokolatlanul áttérnek az enyhébb felelősségi formákra. Ezeket a körülményeket sok esetben a bíróságnak kell tisztázni, és a korábbi eljárásban hozott határozatokat megváltoztatni és a kártérítés alól mentesíteni. Arra kell tehát törekedni a munkahelyeken, hogy egyrészt elejét vegyék a kár keletkezéséhez vezető okoknak, másrészt a kártérítési határozat meghozatala előtt, illetve a munkaügyi döntőbizottsági eljárásban pontosan tisztázzák a felelősség megállapításához szükséges körülményeket. A munkaügyi bíróságnak pedig — emelte ki a megyei pártvégrehajtóbizottság — minden esetben felelni kell a munkahelyi vezetők részére azokat az eseteket, amikor az eljárásban kivülálló személyek felelőssége is felmerül.

A termelőszövetkezet és a tag között gyakran keletkezik jogi vita a háztáji föld- del kapcsolatban. A termelőszövetkezetek egy része ugyanis nem vezet pontos nyilvántartást a háztáji gazdaságok részére nyújtott szolgáltatásokról, s ez jogi vitákat vált ki. Más esetekben vegyszeres gyomirtással okoznak kárt a termelőszövetkezet dolgozóinak háztáji kisgazdaságokban, ami szintén perekedéshez vezet.

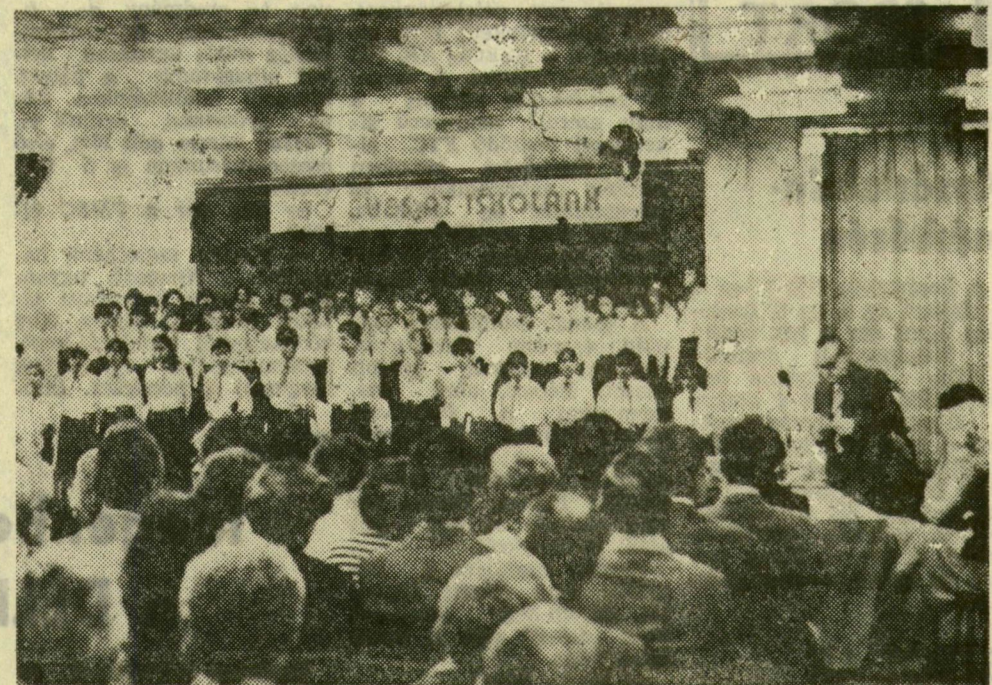
A munkaügyi bíróságok

a munkaviszony megszüntetésével kapcsolatos perekben az ésszerű munkaerő-gazdálkodást, a gazdaságilag indokolt munkaerő-átcsoportosítást igyekeznek döntéseik keresztül elősegíteni. Gondosan vizsgálja, hogy nem ütközik-e a felmondás tilomba vagy korlátozásba, illetőleg nem húzódik-e meg mögöttes törvényellenesszándék. Amennyiben ez derül ki, helyreállítja a dolgozó munkaviszonyát. Ellenben hatályban tartja az olyan döntést, amely gazdaságilag indokolt átszervezésen alapszik, és nem áll fenn valamely kizáró ok.

Megállapíthatjuk tehát, hogy a dolgozó és a munkáltató közötti érdekösszeütközések megelőzése olyan közös feladat, amelynek megvalósításán mindenkinek fáradoznia kell.

Dr. Kun László,
a megyei bíróság elnöke

Félelv százados a Zrínyi iskola

Somogyi Károlyné felvétele

Részlet az ünnepségről; Berta István beszédét mondja

Egykoron Belvárosi Leányiskolának hívták, s a Jerney-házban működött, a mai Széchenyi tér 4. számú épületben. Ötven évvel ezelőtt, 1931 őszén készült el az iskola új épülete, a Mérey és a Püspök utca sarkán. Egészen az 1945-ös történelmi sorsfordulóig, főként Szeged belvárosának módosabb polgárai tanították itt leányaikat. Az általános iskolai rendszer létrejöttével ezután az intézmény életében is gyökeresen megváltozott minden. Helyet kaptak a város dolgozóinak gyermekei, új eszméi alapokon kezdődött meg az oktatás. Az iskola úttörőcsapata 1949-ben vette fel Zrínyi Ilonának, a magyar történelem egyik legdicsebb asszonyának nevét — az őrsök szavazatai alapján. A magyar oktatási rendszerben bekövetkezett változások révén ezután már sorozatosan követték egymást a fontos események az általános iskola oktatási-nevelői munkájában. Az alsó tagozaton az egész napos oktatás és a tanulócsoporthoz tartozó tanítás kísérletei kezdődtek meg, majd korekciós osztály alakult, matematikai és környezetvédelmi oktatási kísérletek indultak, s egyik fő profiljává lett az intézménynek a képzőművészeti, a tanulók alkotó kedvét felhasználó szakkörök megalakulásával jó néhány kiállításon mutatták be műveiket a gyerekek.

Am az iskola fél évszázados történetétől elválászt-

hatalan az itt tanító pedagógusok áldozatos, magas színvonalú munkája. Ez lehatóv tette — a mindenkor új módszerek iránti fogékonysággal, a nagy kísérletező kedvvel —, hogy a Zrínyi iskola tanárai, valódi alkotó pedagógusokká váljanak, intézményük pedig a szegedi alsófokú oktatás egyik megbízható bázisa legyen. Jelenleg 17 osztályban, közel 600 gyerek tanul az iskolában, 30 pedagógus oktatja, neveli őket — méltó követőiként az elmúlt ötven évben itt dolgozó, összesen közel 100 tanárnak.

Tegnap, pénteken délelőtt a Postaigazgatóság nagyertermében rendezett ünnepségen emlékeztek meg a Zrínyi Ilona Általános Iskola fennállásának ötven esztendejéről. Ott volt Vántus István, a megyei pártbizottság képviselője, dr. Müller Józsefné, a megyei tanács vb művelődésügyi osztályának vezetője, Bányainé dr.

Birkás Mária, a városi tanács elnökhelyettese, Novák-né Halász Anna, a KISZ városi bizottságának első titkára, Barta Andrásné, a Pedagógus Szakszervezet megyei és dr. Pap Jánosné, a szakszervezet városi titkára.

Lábodj Lászlónénak, az iskola igazgatójának köszöntje után Berta István, a városi pártbizottság titkára mondott ünnepi beszédet, attekintvén az iskola fél évszázados történetét, a mostanáig elért eredményeket és a jövő feladatait, majd az intézmény tanulói irodalmi műsrot adtak elő.

A Zrínyi Ilona Általános Iskola fennállásának 50. évfordulója alkalmából iskola-történelmi kiállítás nyílt a Mérey utcai épületben, s ugyanitt mutatják be az intézmény művésztanárainak — Zoltánfy Istvánnak, Kovács Margitnak, Fontos Sándornak és Waldmann Péternének munkáit is.

D. L.

Nelly és társai

Már gyártja az idei őszi BNV-n szakmai és közönségsikert aratott termékeinek többségét a Nagykanizsai és a Zalaegerszegi Bútorgyár. Az előbbi nagydíjas Nelly ülogarnitúrája a vásár megnyitása óta kapható az ország Domus áruházaiiban.

Hannover szekrényvost még csak keveset készítenek, de a hasonló rendeltetésű Omega és Gamma viszont sorozatban készül. Még az idén a boltokba kerül a Viktoriának elkeresztelt svéd falrendszer is, amelynek különlegessége a szekrényből kinyitható heverő. Az Ábránd nevet viselő lakoszobával, amely iránt viszonylag olcsó ára miatt főleg a fiatal házaspárok érdeklődnek, a jövő év elején jelennek meg a piacon.

A Zala Bútorgyár vásári választékából már folyamatosan készílik a Fáraó és a Tímea kárpitozott garnitúrákat.

Energia

Az ipar gyártási eljárásainak fajlagos energiafelhasználását — a hazai és külföldi szakértők véleménye szerint — általában 20 százalékkal lehetne csökkenteni az ezredfordulóig, s ennél is telteesebb megtakarításokkal kecsegtetnek a régóta felváltó gazdaságos új technológiák. E lehetőségek kiakításáról, az ehhez szükséges módszerekről, berendezésekről tanácskozik Budapesten október 20-tól 23-ig a 10. nemzetközi ipari energia-gazdálkodási konferencia — jelentették be pénteki sajtóközleményükön az Energia-gazdálkodási Tudományos Egyesület képviselői.

Műsorajánlat

Horváth-diszkó lesz ma, szombaton este 6 órai kezdettel a KSZV Victor Hugo utcai klubjában.

Csokonai Vitéz Mihály: Özvegy Karnyóné című művét adja elő a Pécsi Amatőr Színpad Bagossy László rendezésében ma, szombaton este 8 órakor az Ifjúsági Házban. Ugyancsak a pécsi amatőrök mutatják be az Ifjúsági Házban Molliere: A fősvény című művét is, holnap, vasárnap este 8 órai kezdettel.

A Családi Intézet Kodály Zoltán gyermekkarának és Canticum kamarakórusának hangversenyt rendezik meg a Móra Ferenc Múzeum műzeumi matiné-sorozatában holnap, vasárnap délelőtt fél 11 órakor.

Jean-Paul Sartre: Altona foglya című drámáját adja elő a Budapesti Magyar Ismeret Színházi esték a Vigadóban sorozat társulata október 19-én, délután 5 és este fél 9

órai kezdettel az Ifjúsági Házban. A főszerepekben Inke Lászlót, Pécsi Ildikót, Harsányi Gábort, Juhász Jácintot és Sáfár Anikót láthatja a közönség, rendező: Romhányi László.

A Collegium Artium zene-tudományi szekciójának soron következő programjában a huszadik század orgonamuzsikája szerepel. Október 19-én este 8 órai kezdettel dr. Gergely Ferenc, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanszékvezető egyetemi tanára játszik orgonán, közreműködik az Ifjú Zenebarátok Kórusa, Rozgonyi Éva vezényletével.

Szegedről jelentik: október 20-án 16 óra 33 perccel kezdettel a Petőfi-rádió népszerű Csúcsforgalom című adása. A találkozóhely a Vólán 10. számú Vállalatának Bakay Nándor utca 48. szám alatti munkásszállójánál lesz, a másfélórás adás idején a telefonszám: 343-732.